

Wspomnienie

**Prof. dr hab. med. Andrzej Cencora
(29.07.1938–21.06.2008)**

Prof. dr hab. med. Andrzej Cencora
30.05.2003 Lublin (fot. Arkadiusz Jawień)

Dnia 21 czerwca 2008 roku w Krakowie zmarł Prof. dr hab. med. Andrzej Cencora. Odszedł od nas po prawie dwumiesięcznym zmaganiu się z chorobą, która zaskoczyła Go w drodze na III Kongres Towarzystw Naczyniowych w Mikołajkach. Ze względu na złe samopoczucie Profesora namawialiśmy Go, aby zrezygnował z udziału w Kongresie, ale nie dał się przekonać. Obiecał przecież swoim przyjaciołom i uczniom, że poprowadzi sesję, a słowa zwykł dotrzymywać.

Prof. dr hab. med. Andrzej Cencora urodził się 29 lipca 1938 roku we Lwowie w rodzinie lekarskiej. Lwów był Jego ukochanym miastem, zawsze bardzo ciepło wspominał to miejsce, a piosenki lwowskie były Jego najbardziej ulubionymi i chyba jedynymi, które śpiewał.

Być może zamiłowanie do chirurgii odziedziczył po ojcu, który również był chirurgiem. Jako siedmioletni chłopiec wyjechał ze Lwowa. Krótko mieszkał w Jarosławiu, a następnie wraz z rodzicami przyjechał do Krakowa. Tu ukończył szkołę podstawową, a następnie II Liceum Ogólnokształcące im. Jana III Sobieskiego. Po maturze rozpoczął studia na Wydziale Lekarskim Akademii Medycznej w Krakowie. Studia ukończył w 1963 roku i znalazł zatrudnienie w III Katedrze i Klinice Chirurgii krakowskiej Akademii Medycznej. Kliniką kierował wówczas prof. Mieczysław Politowski, znany ze swych zainteresowań wieloma działami chirurgii, w tym chirurgią naczyniową. Andrzeja Cencorę — młodego adepta chirurgii — przede wszystkim zafascynowała właśnie ta dziedzina chirurgii. Przy III Klinice Chirurgii powstała jedna z pierwszych w Polsce Pracownia Krzepnięcia Krwi, w której przyszły profesor pro-

wadził badania. Badania te zaowocowały wieloma pracami opublikowanymi w krajowych i zagranicznych czasopismach naukowych. W 1971 roku Profesor obronił pracę doktorską pt. *Fibrynoliza euglobulin osocza u chorych z miażdżycą zarostową kończyn dolnych* i w krótkim czasie stał się znanym ekspertem w dziedzinie koagulologii. Utrzymywał ściśle kontakty z prof. Stanisławem Łopaciukiem, wybitnym znawcą tej dziedziny.

Od 1978 roku pracował w Szpitalu im. Edmunda Biernackiego w Krakowie, początkowo na stanowisku starszego asystenta na Oddziale Chirurgii Ogólnej, kierowanym przez dr med. Włodzimierza Jastrzębskiego, a w 1982 roku objął stanowisko Ordynatora Oddziału Chirurgii Naczyń, uprzednio prowadzonego przez prof. Stefana Bąka, jednego z pionierów chirurgii naczyniowej w Polsce. Szybko okazało się, że Andrzej Cencora to człowiek niezwykle prężny i zorganizowany. Miał ambicję, aby Oddział Chirurgii Ogólnej i Naczyń przekształcić w ośrodek zajmujący się wyłącznie chirurgią naczyniową. Dzięki staraniom Profesora oddział w krótkim czasie stał się główną placówką w regionie i otrzymał status Wojewódzkiego Oddziału Chirurgii Naczyń. Na oddziale tym pracowali młodzi lekarze, którzy pod kierownictwem Profesora zdobywali doświadczenie w zawodzie chirurga. Profesor Andrzej Cencora od wszystkich wymagał ciągłego pogłębiania wiedzy, publikowania prac i udziału w zjazdach naukowych. Zgodnie z jego dewizą chirurg musiał potrafić więcej niż tylko operować. Wkrótce zaowocowało to licznymi publikacjami w piśmiennictwie krajowym i referatami przedstawianymi na zjazdach.

Address for correspondence (Adres do korespondencji):

Dr med. Tomasz Mrowiecki
Oddział Chirurgii Naczyń
Szpital Zakonu Bonifratrów im. Św. Jana Grandego
ul. Trynitaraska 11, 31-061 Kraków
tel: (12) 430 56 39

Profesor Cencora, przygotowując własne publikacje, był niezwykle sumienny i zawsze dbał o poprawną polszczyznę, w załączanym do doniesień piśmiennictwie starał się nigdy nie pomijać autorów polskich zajmujących się publikowanym problemem. Pewnie dlatego profesor Rykowski w 1989 roku poprosił Andrzeja Cencorę — wówczas jeszcze doktora medycyny — o napisanie rozdziału pt. *Przetoki tętniczo-żylnie* do jednego z pierwszych w Polsce nowoczesnego podręcznika chorób naczyń.

Profesor Cencora w 1991 roku habilitował się, nie będąc wówczas pracownikiem Akademii Medycznej. Rozprawa habilitacyjna pt. *Niedokrwienie jelit po zabiegach odtwórczych na aorcie brzusznej* była wynikiem kilkuletnich badań i doczekała się licznych cytowań zarówno w piśmiennictwie krajowym, jak i zagranicznym.

Profesor miał niezliczoną liczbę pomysłów, stawiał często bardzo kontrowersyjne pytania, takie jak na przykład: *Chromanie przestankowe: objaw czy czynnik ryzyka?*, co wywoływało burzliwe dyskusje. Propagował zabieg dwuetapowej amputacji, dzięki której można było obniżyć poziom odjęcia kończyny. Dorobek naukowy Profesora Cencory obejmuje ponad 120 prac naukowych, ponad 50 komentarzy do prac publikowanych w czasopiśmie krajowych i zagranicznych oraz 5 rozdziałów w podręcznikach chirurgii naczyń i angiologii. Uczestniczył w około 80 zjazdach naukowych w kraju i za granicą. Wielu zjazdom przewodniczył lub był ich organizatorem. Do 2006 roku był Ordynatorem Wojewódzkiego Oddziału Chirurgii Naczyń, a następnie powołano go na stanowisko Kierownika Regionalnego Centrum Chorób Naczyń.

W 2004 roku, równoległe z wypełnianiem obowiązków w Szpitalu Bonifratrów w Krakowie, powrócił do pracy w *Collegium Medicum* Uniwersytetu Jagiellońskiego (CMUJ). Na Wydziale Ochrony Zdrowia pełnił funkcję Kierownika Zakładu Chorób Naczyń. W 2005 roku

został profesorem CMUJ, a w 2007 roku otrzymał tytuł Profesora z rąk Prezydenta RP. W *Collegium Medicum* pełnił funkcję Prodziekana ds. Ogólnych i Finansowych oraz został członkiem stałej Komisji Senackiej ds. majątku i finansów Uniwersytetu Jagiellońskiego.

W latach 1995–1997 był przewodniczącym Krakowskiego Oddziału Towarzystwa Chirurgów Polskich (TCHP) i równocześnie członkiem Zarządu Głównego TCHP, a w latach 2000–2003 przedstawicielem Polskiego Towarzystwa Chirurgii Naczyniowej w *European Society of Vascular Surgery*. W 2003 roku został wiceprzewodniczącym Polskiego Towarzystwa Flebologicznego. Zasiadał również w kolegiach redakcyjnych wielu czasopism naukowych oraz był Redaktorem Naczelnym periodyku *Leczenie Ran*.

Był promotorem siedmiu przewodów doktorskich, organizował i prowadził kursy specjalizacyjne w ramach CMKP, jak również zajęcia w szkole medycznej dla obcokrajowców.

Od 1995 roku pozostawał konsultantem wojewódzkiem do spraw chirurgii naczyniowej.

Miał liczne zainteresowania pozamedyczne: lubił podróżować, ale nie tylko, aby podziwiać krajobrazy, lubił przede wszystkim obcować z kulturą, architekturą starych miast i obrazami wielkich mistrzów.

Mimo tak wielu obowiązków Profesor Andrzej Cencora nigdy nie zapominał o swoich chorych. Każdego traktował z należnym szacunkiem, zawsze znajdował czas, aby porozmawiać i zrozumieć troski pacjentów oraz starał się ulżyć w ich cierpieniu najlepiej jak potrafił.

Profesor Cencora na zawsze pozostanie w naszej pamięci jako ktoś wyjątkowy, wrażliwy i otwarty na potrzeby drugiego człowieka, a jednocześnie pełen entuzjazmu, pogody ducha oraz nieustannej chęci i determinacji we wskazywaniu i pielęgnowaniu prawdziwej wartości.

Tomasz Mrowiecki